

RYSZARD RYBKA
KAMIL STEPAN
AWANSE OFICERSKIE

Książki Wydawnictwa Tetragon

Seria „Dokumenty i Relacje”

- Andrzej Wesołowski (red.), *Bitwa nad Bzurą 1939 w dokumentach i wspomnieniach*,
tom 1: *14 Wielkopolska Dywizja Piechoty*
- Andrzej Wesołowski (red.), *Boje nad Wartą*, tom 1: *10 Kaniowska Dywizja Piechoty i Kresowa Brygada
Kawalerii w kampanii wrześniowej*
- Andrzej Wesołowski (red.), *Obrona Lwowa 1939*, tom 1: *Dokumenty 1–16 września 1939*
- Andrzej Wesołowski (red.), *Obrona Lwowa 1939*, tom 2: *Dokumenty 17–22 września 1939*

Seria „Monografie”

- Jarosław Centek, *Reichsheer ery Seeckta (1921–1926)*
- Jarosław Centek, *Korpus Gwardii w bitwie pod Gorlicami*
- Waldemar Rezmer, *Operacyjna służba sztabów Wojska Polskiego w 1939 roku*
- Robert Citino, *Niemcy bronią się przed Polską. Ewolucja taktyki Blitzkriegu 1918–1939*
- Przemysław Benken, *Ap Bac 1963*
- Przemysław Benken, *Hamburger Hill 1969*
- Emile Allehaut, *Walka piechoty. Studium ilustrowane konkretnymi wypadkami z wojny 1914–1918 roku*
William Balck, *Rozwoj taktyki w ciągu Wielkiej Wojny*
- Frederic-Georges Herr, *Artyleria. Jaka była, jaka jest i jaka powinna być*
- Pascal-Marie-Henri Lucas, *Rozwoj myśli taktycznej we Francji i w Niemczech podczas wojny 1914–1918*
r.
- Giulio Douhet, *Panowanie w powietrzu. Przypuszczalne formy przyszłej wojny oraz ostatnie artykuły*
Kamil Anduła, *1. Warszawska Brygada Pancerna im. Bohaterów Westerplatte*
- Klemens Nussbaum, *Historia złudzenia. Żydzi w Armii Polskiej w ZSRR 1943–1945*
Łukasz Przybyło, *Doktryny wojenne. Historia i analiza*
- Krzysztof Kubiak, Łukasz M. Nadolski, Paweł Przeździecki, Michał Przybylak, Łukasz Przybyło,
Merkawa – miecz Izraela
- Krzysztof Kubiak, *Szwedzka broń pancerna 1920–1989. Organizacja, przegląd konstrukcji*
- Martin van Creveld, *Żywiąc wojnę. Logistyka od Wallensteina do Pattona*
- Martin van Creveld, *Dowodzenie na wojnie. Od Aleksandra do Szarona*
Adam Przybylski, *Wojna Polska 1918–1921*
- Juliusz S. Tym, *Pancerni i ulani generała Andersa. Broń pancerna i kawaleria pancerna Polskich Sił
Zbrojnych na Środkowym Wschodzie i we Włoszech 1941–1946*
Juliusz S. Tym, *Szkolić... Doskonalić... Być w gotowości do...*
Polskie jednostki pancerne w Wielkiej Brytanii w latach 1943–1946
- Juliusz S. Tym, *Najnowocześniejsza armia II Rzeczypospolitej. Rzecz o motoryzacji wojska Polskich Sił
Zbrojnych*
Juliusz S. Tym, *Wielkopolska Brygada Kawalerii w kampanii 1939 roku*
Juliusz S. Tym, *Dzieje 7. pułku strzelców konnych Wielkopolskich*
- Grzegorz Podruczny, *Twierdze z papieru. Fortyfikacje pruskie w latach 1786–1807*

RYSZARD RYBKA
KAMIL STEPAN

AWANSE OFICERSKIE

W WOJSKU POLSKIM 1935–1939

WYDANIE 2 POSZERZONE

TETRAGON

WARSZAWA 2021

Redakcja:
Kamil Stepan

Korekta:
???????

Projekt graficzny:
Teresa Oleszczuk

DTP:
Wanda Zawadzka

Copyright © 2021 by Ryszard Rybka, Kamil Stepan
Copyright © 2021 by Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą w Sochaczewie
Copyright © 2021 by Wydawnictwo Tetragon Sp. z o.o.

Fotografia na okładce: ????????

Fotografia na stronie tytułowej: ????????

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Książka ani żadna jej część nie może być przedrukowywana ani w jakikolwiek inny sposób reprodukowana czy powielana mechanicznie, fotooptycznie, zapisywana elektronicznie lub magnetycznie, ani odczytywana w środkach publicznego przekazu bez pisemnej zgody wydawcy.

Wydawca:

Wydawnictwo Tetragon Sp. z o.o.
00-836 Warszawa, ul. Żelazna 41 lok. 21
e-mail: kontakt@tetragon.com.pl

Wydawnictwo Tetragon jest wpisane na listę wydawnictw naukowych
Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Książki można zamówić na:
www.tetragon.com.pl

Druk i oprawa:
Print Group Sp. z o.o.
booksfactory.pl.

ISBN 978-83-66687-09-7

Przedmowa

Rada Naukowa Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą z dużą satysfakcją przyjęła informację o inicjatywie ponownego wydania pod auspicjami tej placówki muzealnej zestawienia awansów oficerskich Wojska Polskiego w latach 1935–1939.

W siłach zbrojnych II Rzeczypospolitej w latach 1923–1932 wydawane były roczniki oficerskie wzorowane na podobnych opracowaniach publikowanych przez siły zbrojne państw zaborczych już w XIX wieku. Na podobieństwo tych publikacji już w 1917 r. wydana została *Lista starszeństwa oficerów Legionów Polskich*, która ukazała się 12 kwietnia 1917 r. „w dniu oddania Legionów Polskich Wojsku Polskiemu”, jak informował podtytuł na okładce tej publikacji, obejmującej wówczas 1332 oficerów¹. W odrodzonym Wojsku Polskim pierwszym opracowaniem tego typu był *Spis oficerów służących czynnie w dniu 1.VI.21 r.*, opublikowany 24 września 1921 r., odzwierciedlający stan na 1 czerwca 1921 r.² W latach 1923–1932 ukazały się cztery roczniki oficerskie, przy czym pierwsze dwa obejmowały oprócz oficerów zawodowych również oficerów rezerwy i pospolitego ruszenia³, a kolejne wyłącznie oficerów służby stałej⁴. W międzyczasie opublikowane zostały również: *Rocznik oficerów kawalerii* wydany w 1930 r. przez redakcję fachowego periodyku wojskowego tego rodzaju broni, czyli „Przeglądu Kawaleryjskiego”⁵ oraz listy starszeństwa oficerów Marynarki Wojennej wydane w tym samym roku przez Kierownictwo Marynarki Wojennej⁶, a także *Lista oficerów dyplomowanych* wydana w 1931 r. przez Sztab Główny⁷. Z kolei w 1934 r. ukazał się jako ściśle tajny dokument sił zbrojnych *Rocznik oficerski rezerw 1934* opracowany przez Biuro Personalne Ministerstwa Spraw Wojskowych w 490 numerowanych egzemplarzach⁸.

Nowe regulacje dotyczące ogłaszania decyzji personalnych w siłach zbrojnych, wprowadzone po śmierci Marszałka Józefa Piłsudskiego we wrześniu 1935 r. przez nowe kierownictwo Ministerstwa Spraw Wojskowych spowodowały, że wszystkie rozkazy perso-

¹ *Lista starszeństwa oficerów Legionów Polskich*, Warszawa 1917.

² *Spis oficerów służących czynnie w dniu 1.VI.21 r.*, Warszawa 1921.

³ *Rocznik oficerski 1923*, Warszawa 1923; *Rocznik oficerski 1924*, Warszawa 1924.

⁴ *Rocznik oficerski 1928*, Warszawa 1928; *Rocznik oficerski 1932*, Warszawa 1932.

⁵ *Rocznik oficerów kawalerii 1930*, Warszawa 1930.

⁶ *Lista starszeństwa oficerów zawodowych Marynarki Wojennej, oficerów rezerwy Marynarki Wojennej powołanych do służby czynnej oraz oficerów zawodowych innych korpusów osobowych przydzielonych do Marynarki Wojennej*, Warszawa 1930.

⁷ *Lista oficerów dyplomowanych*, Warszawa 1931.

⁸ *Rocznik oficerski rezerw 1934*, Warszawa 1934.

nalne dotyczące zarówno przesunięć na stanowiskach służbowych, jak i awansów, zostały utajnione, co przez wiele lat stanowiło problem dla historyków zajmujących się zarówno dziejami kampanii 1939 r., jak i późniejszych działań wojennych. Dopiero opracowanie Ryszarda Rybki i Kamila Stepana, dwóch wytrwanych badaczy armii II Rzeczypospolitej, opublikowane po raz pierwszy osiemnaście lat temu przez wielce zasłużoną dla historii Fundację Centrum Dokumentowania Czynu Niepodległościowego umożliwiło wypełnienie istotnej i dostrzeżonej przez tych autorów luki w stanie wiedzy na temat kwestii personalnych Polskich Sił Zbrojnych w okresie poprzedzającym wybuch II wojny światowej. Niniejsze wydanie ma nieco zmieniony w stosunku do pierwotnego układ i zostało poszerzone o dane dotyczące degradacji i pozbawienia stopnia wojskowego.

W imieniu Rady Naukowej Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą dziękuję za cenne inicjatywy naukowe podejmowane przez dyrektora Muzeum pana Pawła M. Rozdżestwieńskiego, a wypróbowanemu wydawcy kolejnych edycji źródeł historycznych Wydawnictwu Tetragon składam podziękowania za dotychczasową współpracę oraz podjęcie się trudu publikacji kolejnych tomów zawierających źródła do dziejów Wojska Polskiego z lat 1918–1939.

*płk dr hab. Juliusz S. Tym, prof. ASzWoj
Przewodniczący Rady Naukowej
Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą*

W Warszawie, 19 marca 2021 r.

Spis treści

Przedmowa	5
Od autorów	9
Wstęp	13
1. Promocje	45
Wojsko	46
Służba stała	46
Rezerwa	88
Marynarka Wojenna	335
Służba stała	335
Rezerwa	337
2. Awanse	339
Wojsko	340
Służba stała	340
Rezerwa	588
Marynarka Wojenna	752
Służba stała	752
Rezerwa	761
Awanse emerytalne	762
Awanse w stanie spoczynku	766
3. Przemianowania oficerów rezerwy na oficerów służby stałej	767
Wojsko	768
Marynarka Wojenna	782
4. Przeniesienia z pospolitego ruszenia do rezerwy i mianowania kapelanami (rabinami) rezerwy w duchowieństwie wojskowym	783
5. Inne zmiany ewidencyjne	799
Przyjęcia i mianowania	800
Wpisanie do ewidencji oficerów	800

Przywrócenia stopnia oficerskiego	800
Unieważnienie awansu	800
Unieważnienie przyjęcia	800
Unieważnienia promocji	801
Skreśleni z listy oficerów rezerwy Wojska Polskiego 1935–1939	802
Skreśleni z listy kapelanów Wojska Polskiego 1935–1939	802

6. Zdegradowani w latach 1935–1939 803

Byli oficerowie służby stałej	804
Byli oficerowie stanu spoczynku	805
Byli oficerowie rezerwy i pospolitego ruszenia	807
Byli oficerowie zwolnieni z obowiązku służby wojskowej	813

Indeks osobowy 815

Od autorów

Po powrocie do władzy w maju 1926 r. Marszałek Józef Piłsudski podkreślał, iż wśród zadań, jakie sobie stawia, jest poprawa bytu oficerów zawodowych oraz racjonalne wykorzystanie kadry – zarówno poprzez wyeliminowanie oficerów uznawanych za niezdatnych do służby, jak i przez odpowiednie awansowanie. Począwszy od początku lat 30. Marszałek mocno akcentował swoje zaangażowanie w przekształcanie polityki personalnej armii: *zajmuję się sprawami personalnymi, gdyż kwestia personalna stanowi o wartości wojska – mówił do generałów podczas narady w roku 1933 – To stanowi główną rzecz dla kierownictwa armii; jeżeli wezmę swój czas, to w wojsku oddawałem więcej niż połowę na personalia armii...*¹ Kilka miesięcy później, podczas konferencji ze swymi najbardziej zaufanymi współpracownikami – Walerym Sławkiem i Kazimierzem Świtalskim – informował, iż „rezerwuje” *siebie tylko dla pewnych prac: w wojsku tylko pracuje prawie wyłącznie nad awansami, na to, by pozostawić dobry możliwie materiał armii*². Deklaracje te świadczą wyraźnie, że zagadnienie awansów pochłaniało w tym okresie znaczną część słabnącej już aktywności Komendanta. Na uwagę zasługuje także wyraźne przeświadczenie Piłsudskiego o prawidłowym wykonywaniu pracy w tym zakresie, uznanym za priorytetowy.

A jednak opinie o awansach – i szerzej, o polityce personalnej – okresu 1926–1935, zawarte w pamiętnikach oficerów Drugiej Rzeczypospolitej, są zwykle diametralnie inne. Najbardziej znane (i bodaj najszersze) umieścił w *Przed i po maju* płk. dypl. Marian Romeyko. Jego zdaniem okres rządów Piłsudskiego w zakresie polityki awansowej to *improwizacja, przypadkowość, obchodzenie i łamanie prawa, faworyzowanie pewnych grup lub jednostek [...], podrywanie zaufania i szacunku dla przełożonych, odrzucanie i tępienie tradycji*³. Jeszcze ostrzejsze są sądy gen. Jerzego Kirchmayera: *Nasze biuro personalne zajmowało się przez wiele lat szczególną polityką. Nie wiem, kto i jakie dawał do niej wytyczne, ale wiem na pewno, że celem jej nie było zapewnienie wojsku na wypadek wojny istotnie wartościowej i ilościowo dostatecznej kadry. Szczególnie dawało się to odczuć w artylerii. Wszędzie spotykało się doświadczonych, dobrze wyszkolonych kapitanów, a nawet poruczników tej broni, z pięknymi kwalifikacjami, nie awansujących od wielu lat. Zniechęceni, snuli się po koszarach jako oficerowie w kwatermistrzostwie lub, co gorsze, uciekali*

1 S.F. Składkowski, *Strzępy meldunków*, Warszawa 1988, s. 190.

2 K. Świtalski, *Diariusz 1919–1935*, Warszawa 1992, s. 653–654.

3 M. Romeyko, *Przed i po maju*, Warszawa 1967, s. 497.

do kolejnictwa, policji, administracji, przenosili się do intendentury⁴. Druzgocące poglądy Romeyki czy Kirchmayera – ostrych krytyków obozu sanacyjnego i pomajowej kadry dowódczej, chętnie cytowanych w Polsce Ludowej – mogłyby być podważane *a priori*, ale podobne opinie znajdujemy także w wielu innych wspomnieniach oficerów, którzy niejednokrotnie mogli oprzeć oceny nie tylko na obserwacji karier kolegów, ale także na własnym przykładzie.

Dowodem mogą tu być choćby wspomnienia płk. Stanisława Truszkowskiego: *Marszałek Piłsudski miał własny punkt widzenia na różne aspekty życia wojskowego, do których należały i awanse. Bardzo dobrze to znałem, ponieważ rok 1935 był dwunastoletnim jubileuszem mej służby w stopniu porucznika. Bynajmniej nie z mej winy, bo od szeregu lat, jako dowódca baterii, a ostatnio adiutant pułku zajmowałem stanowisko kapitana. Rósł rokrocznie zapas poruczników, sięgający już setek oficerów⁵.*

Nie ulega wątpliwości, że w pierwszych latach po przewrocie majowym zrobiono sporo dla uporządkowania spraw awansowych i emerytalnych w wojsku, choć na te osiągnięcia pewnym cieniem rzuca się sprawa usuwania z czynnej służby oficerów będących przeciwnikami Piłsudskiego⁶. Mimo wszystko stworzenie systemu corocznych, regularnych – i dość regularnie ogłaszanych – awansów wraz z polepszeniem opiniowania stanowią niepodważalne osiągnięcia lat 1927–1930.

Jednak ostatnie pięciolecie rządów Komendanta pod wieloma względami przyniosło odwrócenie tych pozytywnych tendencji. Jak się zdaje, wyższa generalicja nie podzielała dobrego zdania Marszałka o przygotowywanych przezeń awansach; wyraźnym skutkiem tego był ostry zwrot w polityce awansowej, dokonany przez gen. Edwarda Rydza-Śmigłego i gen. Tadeusza Kasprzyckiego natychmiast po śmierci Piłsudskiego. Cytowany już M. Romeyko zauważa, iż okres po śmierci Piłsudskiego to *ciche, stopniowe i częściowe zrywanie z poprzednią dziewięcioletnią polityką, nawrót do poszanowania norm prawnych, dążenie do bardziej obiektywnego doboru oficerów, a nawet do naprawiania wyrządzonych krzywd⁷*. Także inny z cytowanych powyżej oficerów, S. Truszkowski pisze, iż *zaraz po uroczystościach pogrzebowych [Piłsudskiego] nowy generalny inspektor wyrównał bardzo zaniedbaną i wadliwie prowadzoną sprawę awansów oficerskich⁸*. Powyższe opinie nie pozostawiają wielu wątpliwości.

Jednak każdy, kto zechciałby dokładnie porównać polityki personalne obu marszałków, natknie się natychmiast na poważny problem. O ile bowiem działalność personalną okresu 1918–1935 dokumentują różnego rodzaju wydawnictwa, z „Dziennikiem Personalnym Ministerstwa Spraw Wojskowych”, „Dziennikiem Rozkazów Ministerstwa Spraw Wojskowych”, „Rocznikiem Oficerskim” i szeregiem list starszeństw na czele, o tyle polityka personalna okresu 1935–1939 takiej łatwo dostępnej dokumentacji drukowanej

4 J. Kirchmayer, *Pamiętniki*, Warszawa 1962, s. 543.

5 S. Truszkowski, *Z dni pokoju i wojny 1921–1939*, Warszawa 1983, s. 157–158.

6 Szerzej na temat niektórych aspektów polityki personalnej (zwłaszcza emerytalnej) lat 1926–1935 por. R. Łuczak, *Z badań nad polityką personalną Ministerstwa Spraw Wojskowych w latach 1926–1935*, „Studia i Materiały do Historii Wojskowości” XXXVI, 1994, s. 217–244.

7 M. Romeyko, op. cit., s. 497.

8 S. Truszkowski, op. cit., s. 157.

jest pozbawiona. Podobnie bowiem jak w sprawach polityki personalnej, tak i w zakresie jawności informacji generałowie Rydz-Śmigły i Kasprzycki prawie natychmiast zerwali z obyczajami poprzedniego okresu. Już 25 września 1935 r. nowe kierownictwo MSWojsk. wprowadziło regulacje dotyczące oficjalnego ogłaszania wszystkich decyzji personalnych. Według nowego zarządzenia, w dotychczasowym jawnym „Dzienniku Personalnym” miano publikować jedynie informacje o odznaczeniach oficerów, zmianach nazwisk i dat urodzin oraz o zgonach oficerów służby zawodowej. Informacje o awansach oficerskich miały być publikowane wyłącznie w nowoutworzonym tajnym dzienniku personalnym, analogicznym do istniejącego już dla oficerów rezerwy, zaś *wszystkie inne zmiany personalne, które były dotąd publikowane w Dzienniku Personalnym, będą regulowane odtąd tylko w drodze zarządzeń pisemnych z podpisem kierownika Ministerstwa Spraw Wojskowych [...] lub w jego imieniu szefa Biura Personalnego MSWojsk*⁹. Stan taki przetrwał do wybuchu wojny. Główną jego przyczyną była chęć zachowania tajemnicy wojskowej w odniesieniu do spraw personalnych armii. W tym samym czasie wprowadzono także szereg innych zarządzeń, których celem było utajnienie działania armii. Rezultaty ledwie czteroletniego funkcjonowania tych zarządzeń podsumowywał na gorąco latem 1939 roku ówczesny płk. dypl. Stefan Rowecki: *rezultaty zachowania tajemnicy u nas w wojsku są jednak widoczne. Po prostu przyjął się zwyczaj niepytania między kolegami, co robisz, jaki masz przydział i co wiesz nowego w zakresie organizacji życia wojskowego. I dlatego też dawne plotkarstwo i ciągle gadanie o sprawach wojskowych znikło z repertuaru rozmów koleżeńskich. Dopomogło też do tego nieogłaszanie publicznie zmian przydziałów oficerów, ograniczając podanie wiadomości personalnych tylko zainteresowanym oraz fragmentami w tajnych rozkazach. W każdym razie w ciągu ostatnich trzech lat jest wielki postęp w zachowaniu tajemnicy wojskowej. Choć nieraz śmieliśmy się z przesady w tym kierunku, np. przy utajnianiu numeru pułków, gdy mowa o święcie pułkowym, lub o zaszywaniu numerów pułku na mundurach, a nawet na sztandarach; jednak ta przesada zrobiła swoje; jesteśmy u nas w wojsku po prostu zakonspirowani*¹⁰.

Oficerowie i historycy piszący o kampanii wrześniowej niejednokrotnie wspominali o negatywnych skutkach, jakie w trakcie wojny przyniosły te posunięte do absurdu skłonności do zachowania tajemnicy wojskowej. Innego rodzaju „plonem” tych decyzji jest fakt, że nawet dziś, po blisko 70 latach, historycy mają kłopoty z dotarciem do rozmaitych informacji dotyczących Wojska Polskiego lat 1935–1939. Skutki utajnienia takich wydawnictw, jak „Dzienniki Personalne” i „Dzienniki Rozkazów” są więc bardziej dalekosiężne, niż można byłoby tego oczekiwać w roku 1935. Wspomniane tajne dzienniki personalne wydawane były bowiem jedynie w kilkuset egzemplarzach i rozsyłane ściśle według rozdzielnika, niemal wyłącznie do poszczególnych jednostek wojskowych i bardzo wąskiej grupy najwyższych urzędów cywilnych. Nic więc dziwnego, że dziś żadna

⁹ Zarządzenie Biura Personalnego MSWojsk. Nr 3000/I-3 z 25 IX 1935, CAW, Biuro Personalne (I.300.18) 515.

¹⁰ S. Rowecki, *Wspomnienia i notatki autobiograficzne (1906–1939)*, Warszawa 1988, s. 89. Do wymienianych przez Roweckiego przykładów „zachowywania tajemnicy wojskowej” należy też zaliczyć m.in. zakaz umieszczania w nekrologach zmarłych oficerów nazwy jednostki, w której ostatnio służyli

polska biblioteka publiczna nie posiada kompletu tych wydawnictw, co więcej, katalogi zbiorów najważniejszych polskich bibliotek – Narodowej, Jagiellońskiej czy Ossolineum – w ogóle nie notują tych tytułów. W ten sposób wytworzyła się istotna luka, wyraźnie odczuwalna w pracach poświęconych historii wojskowości polskiej lat 30., dziejom kampanii wrzesniowej, a nawet zbrodni katyńskiej. Luka ta wpływa zresztą także na inne publikacje biograficzne, całkowicie niezwiązane z historią wojskowości.

Niezależnie od tych luk istnieje inna, bodaj równie dotkliwa, a mianowicie całkowity brak prac analizujących politykę personalną w Wojsku Polskim w okresie rządów następców Komendanta. Książka, którą oddajemy do rąk Czytelników ma w założeniu stanowić pierwszy krok do zapełnienia tej luki. Pierwszy krok – gdyż samo zagadnienie awansów jest tylko częścią większej całości „polityki personalnej”; z drugiej jednak strony jest to w owej całości jeden z elementów najistotniejszych i najobszerniejszych.

Awanse oficerskie w Wojsku Polskim 1935–1939 mają charakter nietypowy. Praca zawiera spis wszystkich promocji na pierwszy stopień oficerski (podporucznika) oraz wszystkich awansów na wyższe stopnie oficerskie dokonanych w Polsce w latach 1935–1939, poszeregowanych według starszeństwa, stopni i korpusów osobowych. Ze względu na objętość książki (1000 stron) byliśmy zmuszeni znacznie ograniczyć część analityczną naszej pracy, pozostawiając jednak niezbędne informacje dotyczące zmieniających się w tym okresie zasad i mechanizmów promowania oraz awansowania, hierarchii korpusów osobowych i ich uzupełniania. Mamy nadzieję, iż *Awanse oficerskie* będą przydatną pomocą dla wszystkich zainteresowanych badaniem historii Rzeczypospolitej i jej elit.

Kraków 2003

Wstęp

Promocje oficerskie

Podstawą do uzyskania stopnia podporucznika – zarówno dla przyszłych oficerów zawodowych, jak i oficerów rezerwy – było ukończenie jednej ze szkół podchorążych. Podstawy ubiegania się o przyjęcie do tego rodzaju szkół zostały ustalone na początku Dwudziestolecia i nie uległy zasadniczym zmianom. Kandydat musiał legitymować się polskim obywatelstwem, bardzo dobrym stanem zdrowia, wolnym stanem cywilnym, niekaralnością i dobrą opinią oraz ukończoną szkołą średnią z wykazu zatwierdzonego (i stale aktualizowanego) przez Ministerstwo Spraw Wojskowych. Pewnym wahaniom ulegały granice wiekowe dla kandydatów; generalnie dolna granica oscylowała między 17 a 18 rokiem życia, zaś górną, którą początkowo ustalono na lat 21, przesuwano następnie kilkakrotnie (do 28. roku życia)¹¹.

Promocje oficerów służby stałej

W latach 30. własnymi szkołami podchorążych (po jednej na każdy korpus osobowy) dysponowały korpusy osobowe: piechoty (Szkoła Podchorążych Piechoty w Ostrowi-Komorowie), kawaleria (Szkoła Podchorążych Kawalerii w Grudziądzu), artylerii (Szkoła Podchorążych Artylerii w Toruniu), lotnictwa (Szkoła Podchorążych Lotnictwa w Dęblinie), saperów (Szkoła Podchorążych Inżynierii w Warszawie, później Szkoła Podchorążych Saperów w Modlinie), łączności (Szkoła Podchorążych Łączności w Żegrzu), zdrowia (Szkoła Podchorążych Sanitarnych w Warszawie) oraz marynarki wojennej (Oficerska Szkoła Marynarki Wojennej w Gdyni). Ponadto w roku 1937 utworzono szkołę podchorążych broni pancernej (w Modlinie), zaś w 1938 także szkołę podchorążych artylerii przeciwlotniczej w Traguttowie k. Brześcia; absolwenci tych szkół przed Wrześniem nie zdążyli otrzymać promocji oficerskich. Wydzielono również część szkoły lotniczej, tworząc z niej osobny kurs techniczny (w Warszawie). Przez większość okresu międzywojennego (w latach 1922–1938) istniała także jedna szkoła oficerska dla podoficerów (w Bydgoszczy), kształcąca chętnych z wszystkich rodzajów broni¹².

Nauka w szkole podchorążych broni głównych trwała przez większość okresu międzywojennego dwa, a od 1934 r. – trzy lata¹³; w szkołach broni technicznych trzyletni okres nauki

¹¹ Por. art. 66 dekretu Prezydenta o służbie wojskowej oficerów z 12 III 1937, Dz. U. 1937, nr 20.

¹² Po zlikwidowaniu w 1938 r. Szkół Podchorążych dla Podoficerów w Bydgoszczy podoficerowie, którzy chcieli uzyskać stopnie oficerskie kończyli zwykle szkoły podchorążych swoich broni.

¹³ Absolwenci korpusów kadeckich byli przyjmowani od razu na drugi rok nauki.

obowiązywał przez prawie całe Dwudziestolecie¹⁴, zaś nauka w Szkole Podchorążych Sanitarnych trwała lat sześć. Po pozytywnym ukończeniu nauki oraz praktyk liniowych następowało ustalenie kolejności (lokata) podchorążych na podstawie średniej ocen uzyskanych podczas nauki szkolnej oraz opinii z praktyk liniowych; dodatkowo dla najlepszych podchorążych szkoły przeprowadzano egzamin konkursowy, którego rezultatem było ustalenie nazwiska prymusa rocznika i kilku kolejnych najwyższych lokat¹⁵. Wprawdzie lokata otrzymana przy promocji oficerskiej decydowała o atrakcyjności pierwszego przydziału oficerskiego (zwyczajowo podchorążowie z czołowych lokat mieli prawo wyboru garnizonu)¹⁶, ale – jak wykazują porównania – nie zawsze w sposób rzeczywisty odzwierciedlała kwalifikacje zawodowe młodych oficerów; zdarzało się, że osoby, które promowane zostały z wysokimi lokatami, później dłużej od innych czekały na stopień porucznika i często był to ostatni awans.

W opisywanym okresie zmieniała się data promocji oficerskiej. W 1928 roku datę promocji podporuczników ustalono na 15 sierpnia każdego roku (Święto Żołnierza); był to jeden z licznych wówczas zabiegów, które – poprzez upamiętnienie daty zwycięskiej bitwy warszawskiej – miały krzewić coraz większy kult Marszałka Piłsudskiego. System ten obowiązywał do śmierci swego twórcy. Jednak już w 1935 r. przesunięto datę promocji oficerskich na dzień 15 października. Data ta pozbawiona była ładunku symbolicznego, pozwalała natomiast odpowiednio wykorzystać cały okres letnich manewrów do oceny przyszłych oficerów, odbywających staże w jednostkach liniowych. Było to niewątpliwie słuszne posunięcie, w którym pragmatyzm pokonał ideologię. Kolejna zmiana, przeprowadzona w roku 1937, wynikała z nowo wprowadzonych uregulowań prawnych. Ponieważ pragmatyka oficerska przewidywała (w komentarzu do art. 9 Dekretu z 12 marca 1937), że *datą mianowania podporuczników służby stałej i mianowania na wyższy stopień jest dzień pierwszy miesiąca*, datę promocji przesunięto na pierwszy dzień października; była to już jednak wyłącznie mało istotna korektura. Dzień 1 października jako data promocji przetrwał już do wybuchu wojny; wiadomo, że także w roku 1939 promocje miały zostać opublikowane z tą datą. Ze względu na wybuch wojny do normalnej promocji oczywiście dojść nie mogło. Dekret z 12 marca 1937 r. przewidywał, iż *oficerów służby stałej, stanu spoczynku, rezerwy [...] mianuje na poszczególne stopnie do stopnia generała broni (admirala): [...] b) w czasie wojny – Naczelný Wódz*. Zgodnie z tym przepisem na wniosek ministra gen. T. Kasprzyckiego w dniu 13 września 1939 r. Naczelný Wódz promował na podporuczników ze starszeństwem z 1 sierpnia 1939 wszystkich podchorążych promocji 1939 oraz – ze starszeństwem z 1 września 1939 – wszystkich podchorążych promocji 1940 (oraz podchorążych służby zdrowia promocji 1941). Promocja ta miała

¹⁴ W związku z dłuższym okresem nauki w szkołach saperów i łączności, do roku 1936 podporucznicy tych dwóch korpusów otrzymywali promocje ze starszeństwem o rok wcześniejszym (takim samym, jak absolwenci dwuletnich szkół podchorążych innych broni).

¹⁵ Należy tu wspomnieć, iż po końcowym egzaminie konkursowym z przedmiotów szkolnych (taktyka, pionierka, terenoznawstwo, geografia, wiedza ogólna) komisje egzaminacyjne zmieniały czasami kolejność lokat szkolnych (ustalonych przez radę pedagogiczną szkoły podchorążych), por. CAW, Biuro Personalne 495.

¹⁶ Zwyczaj ten sankcjonowało rozporządzenie Biura Personalnego; zgodnie z nim przy przydziałach podporuczników należało brać pod uwagę – oprócz woli zainteresowanego – także miejsce zamieszkania rodziców (por. CAW, Biuro Personalne 495).

Tabela 1. Promocje oficerów zawodowych w wybranych korpusach w latach 1930–1938

Promocja	Korpus						
	Piechota	Kawaleria	Artyleria	Lotnictwo	Saperzy*	Łączność*	Marynarka
1930	227	59	141	41	42	36	17
1931	418	59	116	38	48	28	15
1932	424	75	127	49	33	46	17
1933	505	96	135	63	43	48	17
1934	472	79	162	76	58	58	13
1935	464	110	157	31	45	31	–
1936	363	84	141	84	50+43	–	12
1937	412	71	144	83	45	38	20
1938	451	76	162	135	42	25	20

* według daty promocji (do 1935 r. starszeństwo w korpusie o rok wcześniejsze od daty promocji).

Uwaga: W tabeli uwzględniono wszystkich oficerów danej promocji (włącznie z promocjami opóźnionymi) za okres od 15 VIII do 1 VIII następnego roku (od 1936: od 1 X od 1 IX następnego roku).

charakter zbiorowy – w rozkazie Naczelnego Wodza wymieniono jedynie grupy awansowanych oraz ich starszeństwa, zaś nazwiska i lokaty miały zostać ogłoszone w terminie późniejszym¹⁷, do czego jednak nigdy nie doszło.

Podchorążym zawodowym, których wyniki nauki były słabe, wstrzymywano promocję po zakończeniu wakacyjnych praktyk w pułkach i kierowano na dodatkowe, trzy- lub sześciomiesięczne staże w kolejnych jednostkach. Jeśli tym razem uzyskali pozytywną opinię (a zazwyczaj tak było), promowano ich na podporuczników, przyznając jednak osobne starszeństwo¹⁸. Z tego właśnie powodu oprócz normalnych, całościowych promocji, podczas których z jedną datą starszeństwa promowano kilkuset oficerów, pojawiają się sporadycznie małe promocje oficerskie z innymi datami starszeństwa. W tej grupie są też podchorążowie, którym problemy zdrowotne przeszkodziły w terminie ukończyć szkołę. W sumie wypadków takich było – we wszystkich korpusach osobowych broni – po kilka; za cały opisywany okres w ten sposób w 11 dodatkowych promocjach promowano 25 podporuczników w korpusach: piechoty (9 osób), kawalerii (9 osób), artylerii (4 osoby), lotnictwa (2 osoby) i saperów (1 osoba). W stosunku do ogólnej liczby 3139 promocji oficerskich w tych korpusach liczba ta stanowi skromny odsetek – zaledwie 0,8% ogółu promowanych.

Porównanie liczby promocji oficerskich w okresie 1930–1938 przedstawia tabela 1.

¹⁷ Odpis całego rozkazu Naczelnego Wodza przytacza ostatnio J. Łukasiak (*Szkola podchorążych Artylerii w Toruniu 1923–1939*, Pruszków 2000, s. 121–122); całościowe ujęcie tematu zawiera artykuł P.A. Rosta i R.E. Stolarskiego (*Wrześniowe nominacje podchorążych na pierwszy stopień oficerski*, [w:] *Bitwy Września 1939*, Koszalin 1989, s. 26–40). Raz jeszcze trzeba podkreślić, iż wojenna promocja, choć bez nazwisk, precyzyjnie określała grupy, które podlegały awansowaniu; pojawiający się czasem pogląd, że awansowano wówczas wszystkich podchorążych (a także iż rozporządzenie dotyczyło podchorążych rezerwy) nie odpowiada prawdzie.

¹⁸ Przykładem może tu być grupa sierżantów podchorążych piechoty – pchor. pchor. Stanisław Skowron, Tomasz Grzegorzewski, Kazimierz Tomaszewski i Edward Michałowski. Ich promocja została wstrzymana 5 X 1935 (a więc na 10 dni przed ogłoszeniem promocji całego rocznika). Zostali oni skierowani na dodatkowe praktyki do pułków piechoty, które miały trwać do 31 III 1936. Wszyscy oni zaliczyli dodatkowe praktyki z wynikiem pozytywnym i zostali promowani na podporuczników ze starszeństwem z 1 IV 1936, por. CAW, Biuro Personalne 495.

1

Promocje

Wojsko

Służba stała

Starszeństwo 15 lutego 1934

PODPORUCZNICY:

w korpusie oficerów inżynierii i saperów:

1. **Zwoniczek** Roman Józef (26 X 1910)

Starszeństwo 15 sierpnia 1934

PODPORUCZNICY:

w korpusie oficerów łączności:

1. **Mikulski** Józef (15 VI 1913)
2. **Macherski** Mieczysław Franciszek (2 XII 1911)
3. **Szpringier** Ludwik Jan (11 II 1910)
4. **Ochab** Kazimierz (12 VII 1912)
5. **Sawicki** Aleksander (9 I 1912)
6. **Głogowski** Wojciech Stanisław (16 XI 1913)
7. **Gucma** Mieczysław (24 VII 1909)
8. **Skroński** Kazimierz Mieczysław (9 IX 1910)
9. **Zgierski** Zdzisław Bohdan (17 VI 1911)
10. **Guz** Marian (1 X 1911)
11. **Kotyński** Czesław (1 IX 1909)
12. **Rochóń** Jan (8 IX 1909)
13. **Burzawa** Józef (12 III 1911)
14. **Maliszewski** Walery (17 XII 1910)
15. **Zawiliński** Adam Julian (28 XII 1911)
16. **Słuszkiewicz** Zbigniew Feliks (10 I 1909)
17. **Sokołowski** Lucjan (18 XI 1909)
18. **Sroka** Lotar Witold (25 II 1913)
19. **Górski** Roman Jerzy (8 VI 1912)
20. **Rebajn** Mieczysław Ziemowit (13 IX 1911)
21. **Krawczyński** Tadeusz Marian (22 II 1911)
22. **Muraszko** Olgierd (31 III 1911)
23. **Wesołowski** Józef (27 VIII 1908)
24. **Podziewski** Zenon (20 XII 1910)
25. **Zaborowski** Józef (4 II 1912)
26. **Kiżny** Roman Marian (16 VII 1910)
27. **Gacki** Tadeusz Hieronim (30 IX 1909)
28. **Grabowski** Walentyn (7 VI 1910)
29. **Różyński** Zygmunt (3 XII 1909)
30. **Łuniewski** Karol (18 IV 1911)
31. **Chachaj** Włodzimierz Antoni (15 III 1909)

Starszeństwo 1 września 1934

PODPORUCZNICY:

w korpusie oficerów sanitarnych:

1. lek. **Kwiatkowski** Zygmunt (2 II 1911)
2. lek. **Goździk** Piotr Władysław (27 V 1909)
3. mgr farm. **Czerwiecki** Bronisław (3 IX 1908)
4. mgr farm. **Gacki** Zygmunt Aleksander (20 X 1907)

Starszeństwo 1 października 1934

PODPORUCZNICY:

w korpusie oficerów sanitarnych:

1. lek. **Kański** Ziemisław Marian (1 X 1909)
2. lek. **Werpachowski** Józef Franciszek (5 VII 1908)

Starszeństwo 15 października 1934

PODPORUCZNICY:

w korpusie inżynierii i saperów:

1. **Bylina** Leszek (23 XI 1912)
2. **Sygnatowicz** Kazimierz (16 III 1909)
3. **Borusiewicz** Władysław (7 XI 1909)
4. **Bilski** Kazimierz (10 XII 1913)
5. **Morawicz** Jerzy Przemysław (25 III 1913)
6. **Tąkiel** Tadeusz (8 XII 1910)
7. **Paradowski** Stefan (26 VIII 1911)
8. **Karwowski** Adam (12 X 1911)
9. **Rodziewicz** Jan (11 V 1912)
10. **Dalecki** Józef (15 VI 1911)
11. **Śliwiński** Edmund (3 VIII 1912)
12. **Pietrzykowski-Godziemba** Alojzy Zdzisław (18 VI 1912)
13. **Ośródek** Stanisław Zygmunt (11 IV 1911)
14. **Romanowski** Edmund (14 XI 1910)
15. **Hanysz** Wiesław Zygmunt (2 I 1912)
16. **Sułkowski** Tadeusz Walenty (1 IV 1912)
17. **Komorowski** Waław (19 III 1914)
18. **Boros** Ryszard (25 VII 1912)
19. **Zablocki** Stanisław (2 V 1909)
20. **Kubacki** Władysław (28 V 1908)
21. **Kaczmarek** Teodor (26 III 1911)

22. **Kurkiewicz** Edward Stefan (19 IX 1910)
23. **Łochowski** Tadeusz (19 I 1909)
24. **Zych** Zdzisław Jerzy (26 III 1913)
25. **Wilamowski** Wincenty (22 III 1912)
26. **Bielawski** Zbigniew (24 XII 1909)
27. **Majchrowski** Lucjan Ewaryst (5 VIII 1911)
28. **Łozina-Łoziński** Jerzy Leon (18 VI 1914)
29. **Anecki** Bolesław Waław (28 XII 1912)
30. **Sałaciński** Zygmunt Konrad (19 II 1913)
31. **Lempke** Otton (6 XI 1910)
32. **Chrostowski** Marian Ludomir (10 XI 1907)
33. **Adynowski** Marian Sylwester (2 I 1911)
34. **Czerniawski** Bronisław (10 VIII 1910)
35. **Ansperger** Jan (14 VI 1910)
36. **Rosadowski** Waław (18 IX 1912)
37. **Timler** Tadeusz Józef (3 IV 1909)
38. **Borucki** Jerzy Zdzisław (1 XII 1910)
39. **Piela** Stanisław (6 IX 1911)
40. **Chacia** Wiktor Józef (6 III 1911)
41. **Kowalski** Leon Brunon Paweł (16 II 1911)
42. **Tober** Edward (15 II 1910)
43. **Peisker** Ryszard Marian (19 I 1911)
44. **Kuźba** Kazimierz (22 XII 1910)
45. **Piotrowski** Eugeniusz Erazm (3 VI 1909)

Starszeństwo 1 listopada 1934

PODPORUCZNICY:

w korpusie oficerów piechoty:

1. **Fiałek** Stanisław Marian (20 V 1908)

Starszeństwo 1 grudnia 1934

PODPORUCZNICY:

w korpusie oficerów sanitarnych:

1. lek. **Nikitin** Jerzy (5 V 1909)
2. lek. **Szawara** Aleksander Szczepan (27 VII 1909)
3. lek. **Miks** Waław (27 IX 1907)
4. mgr farm. **Sodolski** Karol (12 VI 1909)
5. mgr farm. **Salamon** Jan (2 VIII 1910)
6. mgr farm. **Szuber** Tadeusz Władysław (23 VIII 1909)

Starszeństwo 1 stycznia 1935

PODPORUCZNICY:

w korpusie oficerów artylerii:

1. **Łukasik** Jan (2 IV 1905)

w korpusie oficerów sanitarnych:

1. lek. **Tomankiewicz** Włodzimierz (17 VII 1907)
2. lek. **Suchomel** Jan Marian (24 VI 1906)

2

Awanse

Wojsko

Służba stała

Starszeństwo 1 stycznia 1935

GENERAL BRYGADY:

1. **Stachiewicz** Waław Teofil dypl. (19 XI 1894) – 15 VIII 24/27

PULKOWNICY:

w korpusie oficerów piechoty:

1. **Sas-Hoszowski** Józef dypl. (10 II 1889) – 1 I 27/7
2. **Łańcucki** Seweryn Tomasz Marian dypl. (1 VII 1890) – 1 I 28/34
3. **Lubicz-Niezabitowski** Tadeusz Ludwik dypl. (22 V 1896) – 1 I 28/70
4. **Wenda** Zdzisław Zygmunt dypl. (29 IV 1896) – 1 I 28/71

w korpusie oficerów kawalerii:

1. **Morawski** Witold Józef dypl. (27 III 1895) – 1 I 29/2
2. **Tarnasiewicz-Heldut** Edmund Waław (17 VII 1892) – 1 I 30/18
3. **Mitkiewicz-Żółtek** Leon dypl. (20 II 1896) – 1 I 30/24

w korpusie oficerów artylerii:

1. **Dunin-Wąsowicz** Jan II (19 VIII 1890) – 1 I 27/13
2. **Glabisz** Kazimierz dypl. (10 II 1893) – 1 I 30/12

w korpusie oficerów aeronautyki:

1. **Kuźmiński** Stanisław dypl. (20 II 1895) – 15 VIII 24/6
2. inż. **Filipowicz** Czesław (23 IV 1892) – 1 I 28/2

w korpusie oficerów kontrolerów:

1. **Grossek** Michał Józef (25 II 1893) – 1 I 28/1

w korpusie oficerów uzbrojenia:

1. inż. **Witkowski** Stanisław IV (4 IV 1893) – 1 I 30/3

w korpusie oficerów sądowych:

1. dr **Kamiński** Tadeusz Stefan (21 XII 1889) – 1 VI 19/34
2. **Gedke** Antoni (13 VI 1887) – 1 VII 25/3

w korpusie oficerów intendentów:

1. **Miodoński** Szymon dypl. (22 VI 1889) – 1 VII 23/1
2. mgr **Kościelny** Władysław dypl. (1 VI 1888) – 1 VII 23/2

w korpusie oficerów sanitarnych:

1. dr **Chełmicki** Alfred Jan Józef (8 III 1889) – 1 I 28/9 (gr. lekarzy)
2. dr **Strehl** Leon Kazimierz (6 VIII 1891) – 1 I 28/12 (gr. lekarzy)
3. dr **Borcowski** Karol Marian (20 IX 1888) – 1 I 29/5 (gr. lekarzy)
4. dr **Babecki** Jerzy Wincenty (18 IV 1890) – 1 I 29/7 (gr. lekarzy)

w korpusie oficerów weterynaryjnych:

1. dr **Kucz** Tadeusz (22 VII 1886) – 1 I 28/3

w duchowieństwie wojskowym:

wyznanie ewangelicko-augsburskie

1. ks. **Mamica** Józef (13 VIII 1878) – 1 VI 19/1

PODPULKOWNICY:

w korpusie oficerów piechoty:

1. **Szlaszewski** Stefan Julian dypl. (22 V 1892) – 1 VII 23/109
2. **Kotarba** Beniamin Piotr dypl. (22 II 1893) – 1 VII 23/122
3. **Zbijewski** Adam Feliks dypl. (24 XII 1893) – 15 VIII 24/15
4. **Bierowski** Zygmunt Alojzy (8 III 1895) – 15 VIII 24/75
5. **Smereczyński** Władysław (10 X 1895) – 15 VIII 24/126
6. **Cebulski** Antoni Feliks (2 I 1895) – 15 VIII 24/143
7. **Stawiarski** Kazimierz Wincenty dypl. (15 VII 1895) – 15 VIII 24/152
8. **Brayczewski** Włodzimierz dypl. (29 I 1894) – 15 VIII 24/155
9. **Sienkiewicz** Stanisław II dypl. (25 VIII 1895) – 15 VIII 24/162
10. **Gwizdak** Franciszek dypl. (19 X 1894) – 15 VIII 24/163
11. **Berek** Jan Zygmunt Emil dypl. (9 VIII 1896) – 15 VIII 24/202
12. **Rogowski** Jan II (26 XI 1891) – 15 VIII 24/203
13. **Strażyc** Marian dypl. (21 I 1894) – 15 VIII 24/204
14. **Pajączkowski-Dydyński** Jerzy Kazimierz dypl. (19 VII 1894) – 15 VIII 24/223
15. **Warchoń** Stefan (11 VIII 1894) – 1 I 27/24
16. **Rzedzicki** Czesław (5 I 1896) – 1 I 27/36
17. **Strach** Andrzej Wiktor dypl. (15 III 1895) – 1 I 27/69
18. **Heinrich** Wilhelm Władysław dypl. (28 V 1894) – 1 I 27/71
19. **Strugała** Ludwik dypl. (2 VII 1894) – 1 I 27/85
20. **Wzacyjny** Zenon Gustaw Ignacy dypl. (24 XII 1896) – 1 I 27/91
21. **Rybotycki** Tomasz Kazimierz dypl. (11 VII 1894) – 1 I 27/93
22. **Sidorski** Romuald dypl. (5 II 1895) – 1 I 28/11
23. **Lewicki** Adam Jan dypl. (24 XII 1895) – 1 I 28/25
24. **Ciepielowski** Władysław II (3 VI 1893) – 1 I 28/32
25. **Panek** Bronisław (17 II 1892) – 1 I 28/56
26. **Wolanek** Erwin Alojzy (4 XI 1893) – 1 I 28/78
27. **Kurcz** Stanisław Ignacy (22 X 1896) – 1 I 28/98
28. dr **Wilimowski** Stanisław Eugeniusz Adam dypl. (12 XI 1896) – 1 I 28/114
29. **Pfeiffer** Franciszek Edward (22 I 1895) – 1 I 28/119
30. **Maetze** Edward August (13 X 1891) – 1 I 28/131
31. **Borkiewicz** Adam Józef (17 III 1896) – 1 I 28/132

3

Przemianowania oficerów rezerwy na oficerów służby stałej

Wojsko

Starszeństwo 1 lipca 1922

W STOPNIU PORUCZNIKA:

w korpusie oficerów kawalerii:

Z DNIEM 1 MAJA 1934

14. por. rez. pdsc. **Nostitz-Jackowski** Kazimierz (11 IX 1900) – 1 VII 22/14 (sł. st.)

Starszeństwo 1 września 1926

W STOPNIU PORUCZNIKA:

w korpusie oficerów kawalerii:

Z DNIEM 1 MAJA 1934

19. por. rez. pdsc. **Górny** Roman Gabriel (18 III 1901) – 1 IX 24/22 (sł. st.)

Starszeństwo 1 stycznia 1927

W STOPNIU KAPELANA:

w duchowieństwie wojskowym:

wyznanie rzymsko-katolickie i grecko-katolickie

Z DNIEM 15 MAJA 1937

1. kpl. rez. pdsc. ks. **Wyrostek** Jan (4 XII 1891) – 1 I 27/285 [Józef]

Starszeństwo 1 sierpnia 1928

W STOPNIU KAPELANA:

w duchowieństwie wojskowym:

wyznanie rzymsko-katolickie i grecko-katolickie

Z DNIEM 24 CZERWCA 1935^a

1. kpl. rez. pdsc. ks. **Ilkow** Mikołaj (10 XII 1890) – 1 I 27/399

Starszeństwo 1 lipca 1929

W STOPNIU KAPITANA:

w korpusie oficerów sanitarnych:

Z DNIEM 1 STYCZNIA 1934

1. kpt. rez. pdsc. dr med. **Tyczka** Witold Zdzisław (15 II 1892) – 1 VI 19/563

Starszeństwo 1 stycznia 1930

W STOPNIU PODPORUCZNIKA:

w korpusie oficerów saperów:

Z DNIEM 1 SIERPNI 1938

1. ppor. rez. pdsc. **Rykowski** Tadeusz Witold (1 IV 1905) – 1 I 30/7

Starszeństwo 1 lutego 1930

W STOPNIU KAPELANA:

*w duchowieństwie wojskowym:
wyznanie rzymsko- i greckokatolickie*

Z DNIEM 27 CZERWCA 1935

1. kpl. rez. pdsc. ks. **Stryszyk** Ignacy (30 I 1899) – 1 VII 26/1

Starszeństwo 1 września 1930

W STOPNIU PODPORUCZNIKA:

*w korpusie oficerów administracji:
grupa kapelmistrzów*

Z DNIEM 1 PAŹDZIERNIKA 1938

1. ppor. rez. pdsc. **Sujkowski** Marian (20 VI 1903) – 1 IX 30/227 (piech.)

Starszeństwo 1 listopada 1930

W STOPNIU KAPELANA

*w duchowieństwie wojskowym:
wyznanie rzymsko- i greckokatolickie*

Z DNIEM 27 CZERWCA 1935

1. kpl. rez. pdsc. ks. **Żmиковski** Ludwik (5 IV 1901) – 1 VI 30/1

Starszeństwo 1 stycznia 1931

W STOPNIU PODPORUCZNIKA:

*w korpusie oficerów administracji:
grupa kapelmistrzów*

Z DNIEM 1 PAŹDZIERNIKA 1938

1. ppor. rez. pdsc. **Donaj** Kazimierz (5 II 1906) – 1 I 31/1091 (piech.)

Starszeństwo 1 marca 1931

W STOPNIU KAPELANA:

*w duchowieństwie wojskowym:
wyznanie rzymsko- i greckokatolickie*

Z DNIEM 18 LUTEGO 1939

2. kpl. rez. pdsc. ks. **Zawadzki** Michał (29 IX 1900) – 1 XII 30/1

Starszeństwo 1 kwietnia 1931

W STOPNIU KAPELANA:

*w duchowieństwie wojskowym:
wyznanie ewangelicko-augsburskie*

Z DNIEM 27 CZERWCA 1935

1. kpl. rez. pdsc. **Świtalski** Karol (23 X 1902) – 1 I 31/1

Starszeństwo 1 sierpnia 1931

W STOPNIU KAPELANA:

w duchowieństwie wojskowym:

4

Przeniesienia z pospolitego ruszenia do rezerwy i mianowania kapelanami (rabinami) rezerwy w duchowieństwie wojskowym

Starszeństwo 1 czerwca 1920

wyznanie rzymsko-katolickie:

1,9. ks. **Piotrowski** Stanisław (25 IV 1890)

Starszeństwo 1 maja 1921

wyznanie rzymsko-katolickie:

2,5. ks. **Koziura** Michał (22 I 1900)

Starszeństwo 1 stycznia 1935

wyznanie ewangelicko-augsburskie:

1. ks. **Broda** Gustaw (29 IV 1912)

Starszeństwo 1 lipca 1935

wyznanie rzymsko-katolickie:

1. ks. **Chojecki** Antoni (5 VIII 1905)
2. ks. **Pastuszko** Zygmunt (19 XII 1902)
3. ks. **Mendelowski** Józef (9 I 1903)
4. ks. **Lorenc** Franciszek (29 I 1903)
5. ks. **Kaczmarzyk** Lucjan Tomasz (29 XII 1900)
6. ks. **Antonowicz** Henryk (11 VII 1903)
7. ks. **Frąckowiak** Edward (4 X 1905)

wyznanie ewangelicko-reformowane:

1. ks. **Potocki** Jan Józefat (13 VII 1888)
2. ks. **Dilis** Paweł (2 VIII 1905)

wyznanie ewangelicko-augsburskie:

1. ks. **Messerschmidt** Karol (28 IV 1905)

Starszeństwo 1 kwietnia 1936

wyznanie ewangelicko-reformowane:

1. ks. **Jeleń** Jerzy Władysław Gustaw (8 VII 1900)

Starszeństwo 1 maja 1936

wyznanie rzymsko-katolickie:

1. ks. **Jędrysik** Seweryn (25 VIII 1893)1
2. ks. **Družbacki** Mikołaj (12 VII 1895)
3. ks. **Skalski** Franciszek (18 I 1902)
4. ks. **Przygodzki** Stanisław (1902)
5. ks. **Paszkwicz** Mieczysław (16 XI 1901)

Starszeństwo 1 października 1936

wyznanie mojżeszowe:

1. **Drimer** Salomon (10 VIII 1905)

Starszeństwo 19 marca 1937

wyznanie ewangelicko-augsburskie:

1. ks. **Stoy** Teodor (9 IV 1911)
2. ks. **Mitschke** Oskar (28 I 1900)
3. ks. **Tyc** Oswald (18 I 1900)

Starszeństwo 1 lutego 1938

wyznanie rzymsko-katolickie:

1. ks. **Zięba** Wojciech (8 II 1896)
2. ks. **Jabłoński** Wacław (14 IV 1903)
3. ks. **Żurawski** Bernard Alojzy (1 IV 1903)
4. ks. **Białowolski** Władysław (22 X 1905)
5. ks. **Judycki** Wiktor (25 III 1905)
6. ks. **Janas** Mieczysław (2 I 1904)
7. ks. **Gliński** Apoloniusz Stanisław (14 XI 1905)
8. ks. **Polak** Jan (23 X 1908)

wyznanie prawosławne:

1. ks. **Łopuchowicz** Wsiewołod (11 II 1907)

Starszeństwo 1 maja 1938

wyznanie mojżeszowe:

1. dr **Rübner** Natan (3 VII 1897)

Starszeństwo 1 czerwca 1938

wyznanie rzymsko-katolickie:

1. ks. dr **Padacz** Władysław Józef (2 III 1900)

Starszeństwo 1 lipca 1938

wyznanie grecko-katolickie:

6

Zdegradowani w latach 1935–1939

Byli oficerowie służby stałej

- Anczo** Edward Roman (26 IX 1911), ppor. mar. – za wyłudzenia pieniędzy od podoficera i niespłacenie długów [1937]
- Ballod** Feliks (19 VIII 1910), ppor. lotn. – za zastrzelenie kelnera w podnieceniu alkoholowym [1937]
- Benicki** Bolesław (14 IX 1914), ppor. mar. – za oszustwo karciane [1938]
- Bidziński** Julian Rudolf (30 IX 1896), por. int. – za przywłaszczenia na stanowisku płatnika [1936]
- Biniek** Jan (26 III 1907), ppor. piech. – za nakłanianie kobiety do spędzenia płodu i nakłanianie ordynansa do złożenia fałszywych zeznań [1937]
- Brzozowski** Franciszek (5 IX 1905), ppor. piech. – za wyłudzenie pieniędzy pod pozorem małżeństwa [1936]
- Danecki** Witold Ananiasz (12 VII 1908), por. łącz. – za lekkomyślne zaciąganie długów [1936]
- Eysymontt** Tadeusz (24 III 1898), kpt. dr lek. – za nierząd z 15-letnią dziewczyną [1939]
- Fischer** Józef (6 II 1894), kpt. piech. – za przywłaszczenia na stanowisku komendanta PW i WF [1937]
- Foltyń** Stanisław Józef (24 IX 1904), por. art. – za podrabianie podpisów kolegów na wekslach [1936]
- Frączek** Jan Kazimierz Stanisław (13 XI 1908), por. kaw. – za fałszowanie dokumentów [1938]
- Gadomski** Adam (16 VIII 1897), por. int. – za przywłaszczenia na stanowisku płatnika [1935]
- Gieniusz** Romuald (16 XII 1899), por. adm. – za nadużycia i wydanie pieniędzy ze sprzedaży opału skarbowego na nieoficjalne wydatki pułku [1939]
- Gil** Jan (7 II 1895), por. int. – za przywłaszczenia na stanowisku płatnika [1937]
- Grzegorz** Jerzy Stanisław (8 V 1911), ppor. art. – za zastrzelenie podoficera [1936]
- Gutkowski** Kazimierz Józef (19 IV 1905), por. piech. – za pozostawianie miesiąc poza jednostką do czasu aresztowania przez żandarmerię [1938]
- Hajczuk** Jan (22 XII 1906), ppor. piech. – za fałszowanie weksli [1938]
- Ilinicz** Antoni (20 VI 1897), por. piech. – za liczne długi i kręctwa w ich spłacie [1936]
- Iwaskiewicz** Jerzy Jakub (18 IV 1898), rtm. kaw. – za zbrodnię przeciw obowiązkowi wojskowemu, jako dezerterski od 1931 r. [1937]
- Jeżuit** Eugeniusz Józef (8 XII 1907), por. piech. – za podrabianie weksli z nazwiskami kolegów i postępowanie się pieczęcią płatnika [1937]
- Kaja** Tadeusz (17 X 1900), por. piech. – za oszustwa i przywłaszczenia na stanowisku komendanta ośrodka WF w Lublinie [1936]
- Kargol** Feliks (23 XI 1912), por. art. – za oszustwa i oszczerstwa [1938]
- Kłoczek** Józef (7 IV 1893), mjr dr lek. – za występki urzędnika na stanowisku lekarza komisji poborowej [1936]
- Kmietowicz** Emil Zdzisław (19 XI 1910), ppor. art. – za przywłaszczenia pieniędzy z żołdu i wyłudzenia od cywilów [1936]
- Knap** Józef (21 XII 1910), ppor. piech. – za narażenie życia innej osoby przez zarażenie kobiety kiłą [1936]
- Krajewski** Wacław (11 IX 1908), por. piech. – za przywłaszczenie pieniędzy podwładnych [1939]
- Latorski** Karol Adolf (27 IV 1895), por. int. – za przywłaszczenia i fałszowanie dokumentów [1936]
- Lefik** Mieczysław (4 V 1908), por. piech. – za oddalenie z jednostki na 8 dni i przechowywanie tajnych materiałów w mieszkaniu [1939]
- Lenda** Józef (8 IX 1895), kpt. piech. – za przywłaszczenia na stanowisku zarządcy budynków Funduszu Kwaterunku Wojskowego [1936]
- Lisowski** Aleksander (17 III 1896), mjr piech. – za przestępstwa przeciw mieniu na stanowisku komendanta placu [1936]
- Łada-Bieńkowski** Tadeusz (1 IV 1894), rtm. kaw. – za zbrodnię przeciw obowiązkowi wojskowemu, jako dezerterski od 1925 r. [1937]
- Maciejowski** Bohdan (19 II 1902), por. piech. – za podrabianie podpisów podległych mu strzelców i wyłudzenie pieniędzy [1938]
- Malczuk** Eustachy (16 VIII 1897), por. int. – za przywłaszczenia na stanowisku płatnika [1935]
- Malinowski** Tadeusz (12 XII 1911), ppor. piech. – za podrabianie weksli z nazwiskami kolegów [1937]

Indeks osobowy

A

- Abczyński Jan 113
 Abdański Adam 632
 Abrahamik Franciszek Jakub 207
 Abrahamik Kazimierz Tadeusz 67
 Abraham Roman 468
 Abramczewski Ignacy 183
 Abramczyk Stanisław Lucjan 485
 Abramczyk Włodzimierz 263
 Abramik Piotr 156
 Abramik Tadeusz Izydor 352
 Abramowicz Abram 236
 Abramowicz Antoni 241
 Abramowicz Józef 399
 Abramowicz Ksawery 95
 Abramowicz Ludwik 161
 Abramowicz Stefan Antoni 394
 Abramowicz Władysław 227, 399
 Abramski Jan Mieczysław 135, 676
 Abramski Maksymilian 87
 Abraszewski Franciszek 153
 Abraszewski Konrad 316
 Abraszewski Stanisław 611
 Absenger Edward Jan 565
 Acher Jan Witold 103
 Acher Zygmunt Tadeusz 256
 Achmatowicz Konstanty 173
 Achmatowicz Leon 693
 Achrem-Achremowicz Leon 153
 Achtabowski Jan 794
 Achtelik Emanuel Wiktor 227
 Achtelik Paweł 259
 Ackermann Adam Jerzy 229
 Ackermann Jan 198
 Adach Julian 236
 Adamala Justyn Michał 301
 Adamarczuk Jan Ksawery 250
 Adamaszek Józef 640
 Adamcio Adam Andrzej 112
 Adamcio Kazimierz Franciszek 294
 Adamczak Adam Jan 83
 Adamczak Feliks 297
 Adamczak Ludwik 111
 Adamczak Stanisław 57
 Adamczak Stefan 297
 Adamczak Tadeusz 656
 Adamczak Zygmunt Adam 76
 Adamczewski Ignacy 153
 Adamczewski Tadeusz Walde-
 mar 318
 Adamczewski Witold 642
 Adamczewski Wojciech Damazy 220
 Adamczuk Franciszek 303
 Adamczuk Jan 786
 Adamczuk Piotr 105
 Adamczyk Eugeniusz Henryk 304
 Adamczyk Henryk 214
 Adamczyk Ignacy 500
 Adamczyk Jan 245
 Adamczyk Jan Paweł 601
 Adamczyk Józef 444, 605
 Adamczyk Leon 406
 Adamczyk Ludwik 281
 Adamczyk Ryszard Leon 314
 Adamczyk Sławomir Stanisław 316
 Adamczyk Stanisław 189, 704, 718
 Adamczyk Stanisław Adalbert 733
 Adamczyk Stefan 193
 Adamczyk Tadeusz 277
 Adamczyk Tadeusz Tomasz 701
 Adamczyk Walenty 104
 Adamczyk Władysław II 471
 Adamczyk Zbigniew Franciszek 318
 Adamecki Bernard Antoni 345, 533
 Adamek Alfred Stanisław 805
 Adamek Antoni 701
 Adamek Bernard 162
 Adamek Franciszek 257
 Adamek Jan 163
 Adamek Józef Henryk 163
 Adamek Ludwik 330
 Adamiak *zob.* Adamiakowski Leopold
 Adamiak Józef 65
 Adamiakowski Leopold 602
 Adamicka Vlastimil Józef 124
 Adamiec Stanisław 721
 Adamkiewicz Feliks 553
 Adamkiewicz Michał Franciszek 616
 Adamkiewicz Tadeusz 114
 Adamko Tadeusz 559
 Adamkowski Bolesław 102, 662
 Adamonis Aleksander 149
 Adamowicz Antoni 190
 Adamowicz Edward 211
 Adamowicz Józef 698
 Adamowicz Kazimierz 510
 Adamowicz Mieczysław II 756
 Adamowicz Stanisław 143, 278
 Adamowicz Stefan 47, 569
 Adamowicz Waclaw 548
 Adamowicz Zbigniew Jan 307
 Adamowski Adam Grzegorz Teofil 241
 Adamowski Jan Władysław 175
 Adamowski Ryszard 106
 Adamski Adam Alojzy 433
 Adamski Bonifacy 54, 582
 Adamski Cyryl Zygmunt 706
 Adamski Czesław 217
 Adamski Edmund 593
 Adamski Eugeniusz Aleksander 316
 Adamski Franciszek 461
 Adamski Henryk Franciszek 264
 Adamski Jan Marian 537
 Adamski Jan Robert 409
 Adamski Józef 619, 712
 Adamski Józef Mieczysław 156
 Adamski Konstanty 553
 Adamski Leon 260, 595, 789
 Adamski Marian 92, 711
 Adamski Otton Jan 129
 Adamski Stanisław 433
 Adamski Stefan Alfons 303
 Adamski Tomasz 504
 Adamski Zbigniew Kazimierz 124
 Adamus Alfred Marian 122
 Adamus Franciszek Jan 137
 Adamus Jerzy 221
 Adamus Kazimierz Jerzy 258
 Adamus Władysław 531
 Adamus Zdzisław Stanisław 265

- Adler Bronisław 207
 Adler Fryderyk Otto 266
 Adler Jakub 136
 Adler Wilhelm 112
 Adrian Florian Edmund 72
 Adrich Leon Aleksy 312
 Adrjan Andrzej 673
 Adynowski Marian Sylwester 45, 524
 Afelt Anicet Tadeusz 708
 Aftarczuk Kazimierz 321
 Aftowicz Roman Wawrzyniec 157
 Agacki Stanisław 112
 Agadstein Moses Wolf 87
 Agapi Stanisław August 305
 Agopsowicz Bronisław Antoni Józef 598
 Agopsowicz Grzegorz 160
 Agopsowicz Jakub Grzegorz 290
 Agopsowicz Tadeusz Adam Roman 54, 581
 Ahrends Czesław Juliusz 269
 Ajdukiewicz Romuald Jan 320
 Ajdukiewicz Stefan Zygmunt Józef 722
 Ajdukiewicz Tadeusz Kazimierz Julian 620
 Ajdukiewicz Tadeusz Zygmunt 101, 662
 Ajzensztat Aleksander 135
 Akatow Mikołaj 436
 Aksamit Adam 107
 Aksamit Marian Stanisław 299
 Aksamit Stanisław 113
 Aksamitowski Stefan Szczęśny 324
 Aksler Zbigniew Ludwik 241
 Aksler Zdzisław Jan 139
 Aksman Marian Dominik 288
 Aktaboski Jerzy Antoni Stanisław 244
 Aktanarowicz Antoni 791
 Akusok Mikołaj 805
 Akuszewski Witold Ignacy 243
 Alaborski Władysław 112
 Alama Tadeusz Andrzej 252
 Alasiński Stanisław 159
 Albert Stanisław 381
 Albert Edward 503
 Alberti Antoni 438
 Alberti Stefan Karol 556
 Albert Kazimierz Karol 427
 Albin Józef Mieczysław 154
 Albin Zbigniew Gustaw 253
 Albiński Bolesław Tadeusz Franciszek 76
 Albiński Feliks 539
 Albiński Ludwik Marian 311
 Albiński Tadeusz Julian 508
 Albrecht Florian 111
 Albrecht Janusz 529
 Albrecht Stanisław 290
 Albrecht Teodor 372
 Albrecht Waław 533
 Albrecht Wilhelm 625
 Albrycht Andrzej Roman Maria 166
 Albrycht Feliks 377, 507
 Albrycht Wojciech Józef 678
 Alchimowicz Janusz 187
 Alchimowicz Seweryn Lech 231
 Alchimowicz Stefan 587
 Alejski Antoni 603
 Aleksander Tadeusz 609
 Aleksandrow Dymitr 280
 Aleksandrow Walenty 75
 Aleksandrowicz Aleksander 424
 Aleksandrowicz Antoni 122, 390
 Aleksandrowicz Jan 376, 507
 Aleksandrowicz Jerzy Rafał Alfred 76
 Aleksandrowicz Józef 118
 Aleksandrowicz Julian 281
 Aleksandrowicz Samuel Waław 288
 Aleksandrowicz Waław 240
 Aleksandrowicz Walerian 231
 Aleksandrowicz Wilhelm 212
 Aleksiejew Sergiusz 657
 Aleksieński Franciszek 509
 Aleksiono Witold 154
 Alencynowicz Franciszek 162
 Alexander Arminius 321
 Alexandrowicz Kazimierz 421
 Alexandrowicz Stanisław 398
 Alferowicz Jan 791
 Algusiewicz Bogdan Stanisław 70
 Alików Mikołaj 469
 Aljewicz Adam 205
 Alkiewicz Józef Wincenty 281
 Allerhand Maksymilian 236
 Allery Antoni Jan 67
 Allinger Stanisław 476
 Almert Ludwik 365
 Alpiński vel Sołowicki Roman Józef 238
 Als Jan Zdzisław 252
 Altenberger Karol 312
 Alter Franciszek Ksawery 528
 Alter Leopold Michał 607
 Althamer-Kasprzycki Mieczysław Jan 599
 Altman Dawid 89
 Altwasser Eugeniusz Eryk 205
 Alwin Roman 500
 Alwin Stanisław Marian 445
 Alk Elkonu 237
 Ambicki Edmund Jan 139
 Ambrosewicz Henryk 162
 Ambroziak Antoni Lucjan 279
 Ambroziak Konrad 393
 Ambroziejewicz Franciszek 114
 Ambrozik Józef Edward 108
 Ambrożej Władysław 753
 Ambroży Tadeusz Józef 109
 Ameisen Wilhelm Kazimierz 331
 Amerek Jan 141
 Amirowicz Stanisław Jan 427
 Amon Jan Mieczysław 680
 Amon Stanisław Jan Ludwik 476
 Amouraux Józef Czesław 169
 Amrogowicz Stefan Ferdynand 645
 Amster Józef Paweł 402
 Amster Remigiusz Marian 183
 Anasiewicz Jan 553
 Anaszkiewicz Michał 334
 Ancerewicz Mieczysław 608
 Anc Wiesław Antoni Sylwester 603
 Ancyforow Igor 194
 Anczo Edward Roman 802
 Anczykowski Feliks 237, 585, 775
 Anczykowski Józef Leon 334
 Ander Aleksander 595